

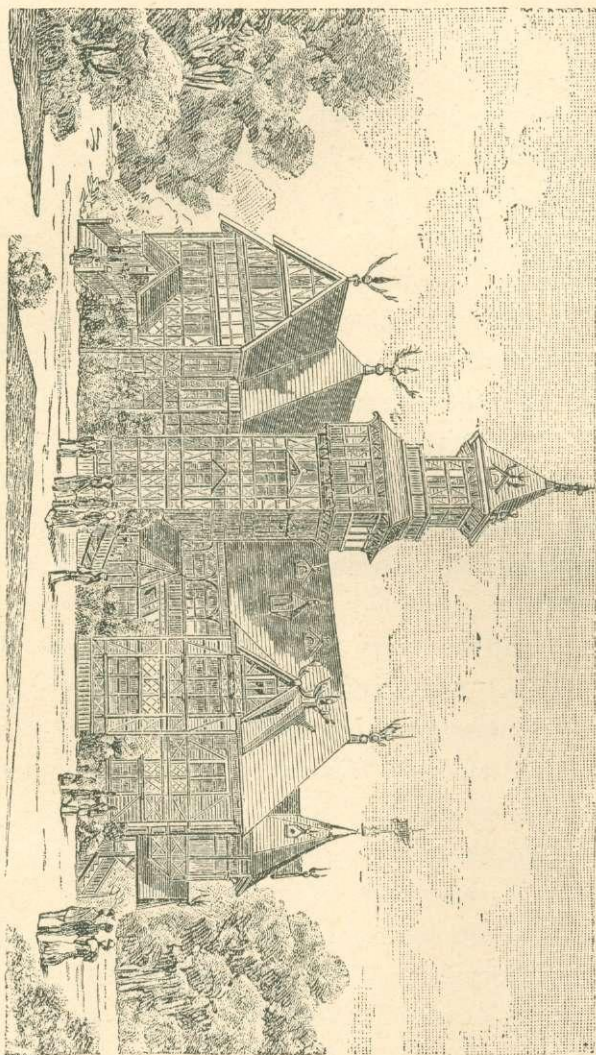
Az erdészeti kiállításról.

Bár szaktársaink között igen valószínűen kevés lesz azoknak a száma, kik egy vagy más okból kiállításunkat meg nem látogathatják s az erdészet általános tetszésben részesülő díszes csarnokának szépségében közvetlen szemlélet útján nem gyönyörködhetnek: mindamellett azt hisszük, szívesen veszik olvasóink, ha itt is közöljük annak egyik sikerült látképét, csatolva hozzá két vázlatos alaprajzot, melyből a csarnok beosztása legalább nagyjában kivehető.

És ugy hisszük szívesen veszik szaktársaink azon nyilatkozatokat is, melyeket a szakunktól távol álló közönség elfogulatlan ítéletének ismertetése céljából két tekintélyes napilap után közlünk, s melyeket később a sajtó más képviselőinek kiállításunkról irt közleményeivel is lehetőségig kiegészíteni szándékozunk.

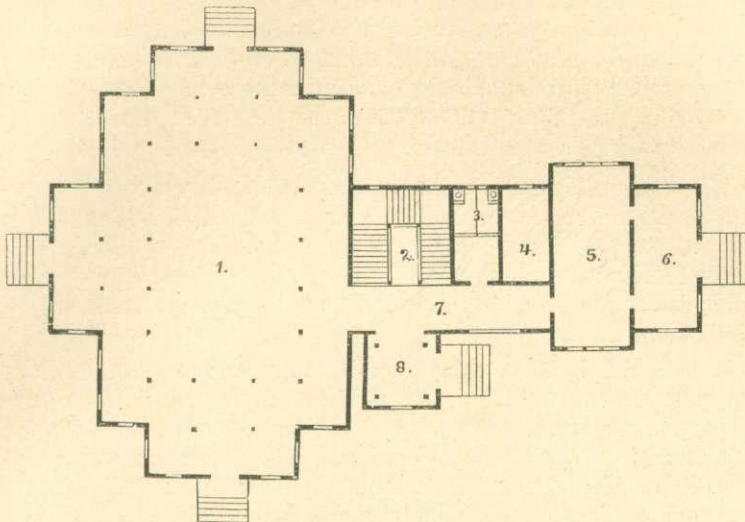
E nyilatkozatok mindenesetre világos fogalmat nyújthatnak az erdészeti kiállítás sikeréről s az elismerés őszinte hangja, mely rajtuk végig vonul, nagy és maradandó becsű szakunkra nézve, mert annak a jeléül tekinthető, hogy az erdőgazdaság fontosságát s az erdészeti tevékenység becsét és értékét ma már mindenki elismeri s ítéletét e tekintetben nem csupán jóhiszemű feltevésre alapítja, hanem feltétlen meggyőződésre, melyet az ország erdőségeiben lévő nagy vagyonnak felismeréséből és a szakértelem és tevékeny munkásság eredményeinek közvetlen látásából meritett.

A nagy közönség és a legbefolyásosabb körök is — bátran elmondhatjuk — egészen más véleménynyel vannak most az erdőgazdaság jelentősége felől, mint a kiállítás megnyilta előtt. És ez az egy is oly jelentékeny eredmény, melyért magában véve is teljes elismeréssel és hálával adózhatik szakunk azoknak, kiknek az erdészeti kiállítás létrehozása köszönhető.

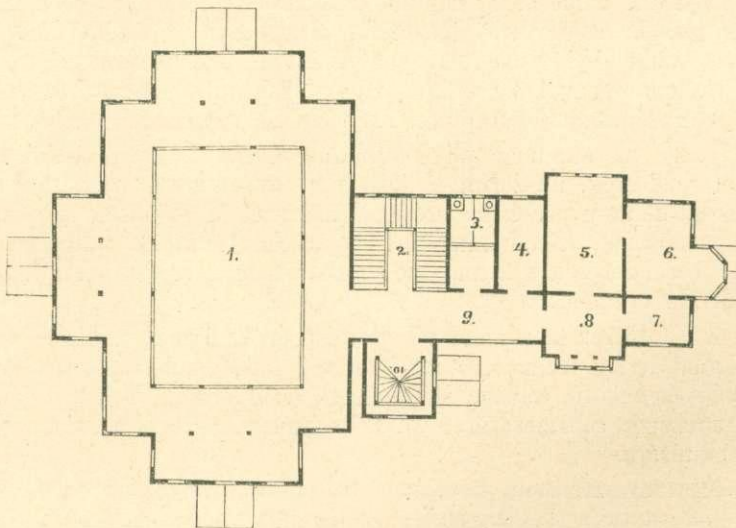
Az erdészeti pavillon látképe az iparesarnok felől.

Az erdészeti pavillon alaprajza.

a) Földszint.

1. Nagy csarnok. 2. Lépcsőház. 3. Árnycsék. 4. Szolga szoba. 5. és 6. Kis csarnokok. 7. Folyosó.
8. Torony előtér.

b) Emelet.

- 1., 2. és 3. mint a földszinten. 4. Iroda. 5. Tanácsterem. 6. elnöki szoba. 7. és 8. előszobák.
9. Folyosó. 10. Toronylépcső.

(x. y.)*) Az erdészet még a közel múltban is alig méltatott ága volt a magyar közgazdaságnak. Földművelő nép részéről, a milyen mi vagyunk, ez nem helyselhető; mert a földművelésnek ezen lényeges része nem kis mértékben járult mind a földbirtokos osztály, mind pedig az állam jövedelmeinek gyarapításához, sőt ismeretes dolog, hogy nem egy birtokos sülyedő hajóját viz fölött tartotta és számos esetben meg is mentette.

Hogy az erdőgazdaság mily nagy jelentőséggel bír s mily széleskörű szakismereteket igényel, ezt még máig csak a nagyobb erdőbirtokosok kevese ismeri, a mit eléggé illusztrál azon tény is, hogy hazánkban még ma is több oly magán gazdaság sorsa fölött, melynek nagyobb és jövedelmezőbb része erdő, az erdészethez nem értő egyének intézkednek.

A legújabb idők vívmánya az is, hogy erdészetünk terén jelentékeny haladás constatálható. Az erdőtörvény meghozásában egyesültek a pártok. Belátták, hogy a nemzeti jólétről van szó. A szabadelvű párt és kormány egyik fényes érdeme, hogy ezen törvény létesült s annak alkalmazása Széchenyi Pál minister tapintatos választása által oly egyénekre bízott, kik feladatuknak színvonalán állanak.

Állításunk igazságát tagadhatlanul bizonyították be ezek, megmutatván, hogy tudatával voltak annak, miszerint az országos kiállítás legjobb alkalmat nyújt arra, hogy az erdészetet mind közgazdasági súlyával, mind pedig sajátos szakszerű minőségében bemutassák a nemzetnek, s egyuttal igazolják, hogy ezen, a földművelés többi ágainak működésétől jelentékenyen eltérő ág különös tudományt, nagy szakértelmet igényel kezelőtől. Hogy szakavatott vezetés mellett a nemzet gazdaságát gyarapítani és jövedelmei forrását fokozni képes.

Hogy az alkalmat jól használták fel, s hogy a kiállítást oly módon rendezték, miszerint a közönség úgy, mint a szakférfiak világos és hű képet nyernek az országos erdészet állásáról, az az országos főerdőmesternek, Bedő ministeri tanácsosnak, kinek vezetése alatt nyerte berendezését, s a megette sorakozott magyar erdészeti tisztségnek kiváló érdeme.

Az erdészet háromféle tekintetben érdemli meg a bíráló figyelmet: mint nyers termelő, mint iparos és mint munkás. Ezen három minőség összekötő anyaga a szellemi tevékenység, a mely képessé teszi a czélok felismerésére, az irány megválasztására és a teendők végrehajtására.

Mint nyerstermelő hatalmas szálfákkal, rönkökkel és törzsmetszetekkel mutatja be magát, és pedig igen helyesen, mert külföldi látogatóink ezeket nagy érdekléssel fogják keresni.

*) Megjelent a „Nemzet” 1885. évi május 17-ik számában.

A szálfák, rönkök méreteik nagyságával ámulatba ejtik a szemlélőt, s megérthetővé teszik, mért védekeznek a védvámokkal ellenünk. Ily fát termelni, minőre még a magyar erdőgazdaság utalva van, már biz ők nem képesek, s a vámot magok lesznek kénytelenek megfizetni, mert nem nélkülözhetik az anyagot. Hogy ez igaz, mutatják a roppant mértékben bemutatott, s kivitel tárgyát képező kifaragott gerendák, padlók, karajok, melyek legnagyobb részt Francia-, Angol- és Németországba vándorolnak, honnan helyettők fényes aranyak térnek vissza a hazába.

Ha az ember ezen hatalmas szálfákat látja, melyekből több mint árbocza van felállítva, megérthetővé válik előttünk az erdészekről oly gyakran hallott és olvasott mondás: a ki az erdőből hasznót akar huzni, az ipar-fát termeljen.

Tisztán tűzifatermelés útján már az erdőbirtokos ritkán hozza be a talaj kellő hasznát. A szálfa, szerszámfa azonban mindig vevőre talál, és mennél több, mennél jobb, annál inkább fokozza a jövedelmet, gazdagítja a birtokost.

Nemcsak az az iparfa azonban, melynek méretei oly rendkívül nagyok, s a melyeknek felnövekedésére évszázadok kellenek. Vannak ott lucz, vörös, czirbolya és erdei fenyő szálfák, 80—90 évesek, melyek karcsu alakjokkal még a laikus szemét is megragadják, annál inkább tetszenek az építésznek, ki használhatóságuk és kitünőségük fölött itélni képes.

És ezek a fák sziklák között, hegyek meredek, köves lejtőin nevededtek. Oly talajon, a mely jól kezelve óriás és drága pénzt érő fát teremni képes; elhanyagolva, bitangolva kopár sziklává válik, melyen az elszegényedett nép nyomorult kecskéje is alig talál harapni valót, s melyről a zápor törmelékekkel hordja be a völgyek termő földjeit. Azért óvni kimélni kell az erdőt, s a ki csak parányi érzékkel bír a közgazdaság iránt, pártolni fogja az erdészt és vele és általa az erdőt.

Mint iparüző az erdészet nagyszámu és változatosságu terményekkel jelent meg.

Azok a nagy donga-rakatok mindjárt tetszetősebb alakot nyernek, ha tudjuk, hogy azokból évente mintegy 30 millió darab exportáltatik mint francia donga, s hogy azonkívül millió meg millió akó német donga megy ki a sörgyártó országokba. Ilyen nagy dongákat mai napság már csak a Magyar birodalom erdei képesek előállítani, s Bordeaux, Charant, Champagne, London ezekből fedezik szükségleteiket.

A vasuti talpfák annál fontosabbaknak fognak feltűnni, ha tudjuk, hogy a vasuti építészek a fa nehéz megszerezhetése, és ennek következtében drága voltánál fogva folyton azon törik fejüket, hogy mivel helyettesíthetnék azt; hogy még máig sem tudják pótolni; hogy már bükkfából, sőt fenyőfából valókat is kénytelenek használni.

Hogy fűrészanyagunk uralkodik a világpiaczon, az bizonyítja legjobban, hogy, mint mondják, a német deszkákat leszorítván a piacról, a favámok behozatalának első okozója volt, de ne gondolja senki, hogy olcsósága okozta azt egyedül. Meg kell nézni azokat a szép fehér, egyenlő szövetű, majdnem csomótlan és néha jó erős papír vastagságu deszkákat, s lehetetlen el nem ismernünk, hogy itt kitűnő áru áll előttünk, a melynek kell, hogy akadjon vevője.

A magyar földbirtokos osztályra nézve az épületfán kívül igen érdekes a nagyszámu gazdasági szerszám, a mely a legnagyobb változatosságban látható itt. Az alföld lakójára nézve jó, ha megismerkedik a forrásokkal, a hol azokat megfelelő minőségben és olcsó áron megszerezni lehet. Az erdészeti iparnak tágas tere van még ez irányban.

Az erdészet szellemi tevékenysége a legérdekesebb részét képezi a kiállításnak. Ide számítjuk a selmeczi erdészeti académiát gazdag tanszergyűjteményének képviselőjével és a különféle szállítási és fafeldolgozó művek mintáit.

A selmeczi erdészeti académi büszkesége a magyar erdészetnek, de büszkesége lehet a magyar erdésznek is. Érdemessé teszi arra az, hogy oly jeles igaz magyar szakférfiak kerülnek ki belőle. Kiállítása igen sikerült, gazdag, változatos; hisz maga egy kisebb erdészeti kiállítás. Megtalálhat benne az ember mindent, a mit az erdőben csak kereshet, a miről az erdésznek tudnia kell. És valóban sok az, a miről, illetve a mit tudnia kell. Mérnök, építész, mechanicus, botanicus, bogarász, vadász sat., sat., a szakavatott erdész.

A fa, melynek méretei oly nagyok, a vasuti szállítási béreket nagyobb távolságok mellett nem bírja meg; de a rengetegben, a melyben a legtöbb, legszebb fa terem, ut sincsen, nemhogy vasút volna. Ott a vizet kell felhasználni, még pedig okosan, mert ha nincsen elég, gyűjteni kell azt. A vízfogó gátak, duzzasztók, melyek oly nagy számmal vannak felállítva, s melyek feltűnők lehetnek a laikus előtt, mind e célra szolgálnak, s némelyikük valóban elmés szerkezetű, s dicséretünkre legyen mondvá, magyar emberek szellemes találmányának köszöni lételet vagy javítását.

A fausztatásnál használt gerebek, melyek a vizet áteresztik, az uszó fát pedig felfogják vagy az arra szolgáló csatornába terelik: a legnagyobb mértékben keltik fel figyelmünket, és helyes intézkedésnek tartjuk, hogy mindig van ott valaki, a kitől a kellő magyarázat megnyerhető. Az erdészeti pavillonban látható vízi építmények pontos kivitelű mintázatai bő változatosságban mutatják azt, hogy mily sok oldalu dolguk van az erdészeknek a hegyi vizekkel, hogy ők azok, kiknek gondos keze a hegységi erdők ápolásával az árvizek veszélyét kevesbitheti; nem hiába hasonlítván sipkájuk a tengerészekéhez, mert zabolázzák a rohanó árt s szolgáljukká teszik a rönkök és szálfák

szállítására. Hogy pedig mennyire urai a víznek, ennek élőbizonyítéka ama hatalmas luczfenyőfa törzse, mely az erdészeti kiállítás és a közlekedési ministerium pavillonja közt levő ut mellett fekszik, s melyről a minket kalauzoló erdőtiszt azt mondá, hog az „Görgény virága“; e fa egymagában 17 köbméter fát tartalmaz, noha vékonyabb vége is vastagabb, mint a legerősebb férfi dereka, vastagsága pedig 3-szor akkora, mint azon patak vizének mélysége, melyen leszállították.

A fának szállítása különben számos oly mintán is be van mutatva, a melyhez magyarázat sem kell. Ott van előttünk az erdő; a hegyoldalakon fenyvesek zöldellenek, néhol a levágott fa van kirakva. Csúsztatók vezetnek le a völgyekbe, melyekbe beledobálják a fát, hogy lecsúszszék s aláérve a csúsztató végén felfelé görbülő fa által kiugraszassék oda, a hová azt az erdőgazda kívánta.

A völgyeken más szerkezetű csúsztatók futnak végig csatornákká alakulva, a melyekbe belevezetik a patak kevés vizét s a melyen leuszik nemcsak a hasábfá, hanem a szálfá, rönkö is. Itt a szálfát talpakba kötik. s a patakon letutajozzák, a tűzfát pedig szénné égetik. És ez mind szemünk előtt történik; de mert kicsiben látjuk, nem ejt ámulatba, pedig vannak esetek, midőn egész vidék népe azzal foglalkozik, abból él s ha az hanyatlik, a kivándorlás réme kísérti.

De az erdő terményeit még másképen is fel lehet dolgozni, és mennél többféleképen történik az, annál nagyobb, annál biztosabb a jövedelem. Azért alig létezik kissé rendezettebb erdőgazdaság, melynek fűrészgépe ne lenne, a mely a deszka mellett más fűrészelt, hasított vagy gyalult árukat ne állitana elő. A durva szén mellékterménye a kátrány-olaj, a faeczet, a deszkáé a parquetta, a fournir.

Hogy az erdő a termést állandóan szolgáltassa, annak megállapítása, hogy mennyi vágható évről-évre, nem oly könnyű, mint a mezőgazdaságnál, a hol a vetés és aratás ideje csak egy évre terjed. Az üzem berendezése, az üzemtervek, kivált azok szembetűnőbb képe, a térképek számos és szép példányban vannak bemutatva s hű képét adják annak, hogy mily sok és különböző érdekek kielégítésére kell egy helyesen vezetett erdőgazdaság berendezésénél gondoskodni.

Még az erdőnevelés sem maradt el. A pavillon előtti téren több rendbeli csemetekert létezik, a melyekközül legérdekesebb a deliblati homokkőtest mutató. A csemetesorok között vesszők takarják a homokot keresztbe fektetett lécczel védelmezve a szél által való széthányás ellen, szépek a Tisza Lajos gr. által kiállított bel- és meghonosítást érdemlő külföldi csemeték példányai is. Egy kedves csemetekert miniatúr alakban Kőrmöczvárosa által kiállítva, a pavillonban látható a lépcső előtt.

Maga az erdészeti pavillon díszére válik az erdészetnek és becsületére tervezőjének, Bukovics Gyula építésznek és építőinek Neuschloss Marczel és Ödön testvéreknek.

Az erdő mélyében levő vadászkastélyt ábrázol; láthatók is benne hatalmas szarvasok dus ág-bogu agancsai s a termelő és pénztszerző gazdálkodás képviselete.

Erdészeti kiállításunkra valóban büszkék lehetünk és nemcsak mi magyarok vagyunk azok, kik elismeréssel nyilatkozunk róla; idegen nemzetek kiváló fiai sem tagadják az elismerést tőlünk. A francia Foucher de Careille nagykövet azt mondta rá: hogy „igen meglátszik rajta, hogy a bécsi kiállítás óta a magyar erdészet haladott és hogy kitűnő szakemberek vezetése alatt van.”

De nemcsak egyedül az állami erdészetet illeti meg elismerésünk, mely példátadólag áll elől, hanem magánosok és testületek is becsületesen vettek részt a versenyben.

Az erdészeti nagy pavillonban több érdekes tárgy és gyűjtemény van kiállítva magánosok részéről is. Hg. Coburnnak diszes kiállítása az emeleten mindenki figyelmét magára vonja. Hg. Pálffy Miklós tatai uradalma Gr. Waldstein Wartenberg Ernő, az esztergomi érsekség, Körmöczbánya, Lőcse, Brassó városok, Baiersdorf és Biach, Guttman S. H., Engel A. fakereskedő-czégek, Szőnyey István a felsőmagyarországi bányapolgárság erdőmestere, Piso Cornél kir. faraktári tiszt sat igen szép és érdekes gyűjteményeket állítottak ki.

A vadászat ritka szép agancsok és kitömött állatok által van képviselve, mely utóbbiak közül legszebb a trónörökös ő cs. és kir. fensége által elejtett sasok és ragadozó vadak gyűjteménye. Az erdészeti kiállításnak egyik kiváló diszté képezi e szép gyűjtemény; az állatok nemcsak nagyság és ritkaság által tűnnek ki, hanem a kitömés és csoportosítás által is, valamennyiök mintegy megéledvén előttünk. Minden pillanatban várjuk, mikor csapnak vijjogva egymásra a sasok, hogy a prédán, habár erőszakkal is, megosztózzanak; hogy mikor kerül ki odújából a suhoj, ugrik közénk a farkas, és csap ránk a medve. Itt láthatjuk azon gödöllői agancsokat is, melyek ama cserkészetek jutalmi, melyeket királyunk ő felsége állami gondjaitól való pihenése közben ejtett, melyek hogy minél nagyobb számmal szaporodjanak, az minden magyar ember hő kívánata; buzgó erdőtisztjeink bizonyára mindent megtesznek arra, hogy a gödöllői vadászat mielőbb olyanná legyen, mely párját Európában ne találja.

A többi erdészeti kiállítások köréből megemlítenének tartjuk az Albrecht főherczeg ő cs. kir. fenségét, melyben a nádas között bőgő szarvas vonja magára a közönség figyelmét. Az osztr. államvasut, a rima-murány-salgótarjáni vasmű-társulat, gr. Schönborn, a kir. ménes birtokok és különösen a közalapítványok szép gyűjteményeket állítottak ki. Mindenikben van valami érdekes, s mindeniken meglátszik a törekvés szépen és tanulságosan állítani a szemlélő elé azt a különben kevés szépséggel dicsekvő nyers anyagot.

Meg kell említenünk még az országos erdészeti egyesület kiál-

litását, mely a magyar erdészeti irodalmat tárja elénk. Kiváló figyelmünkre érdemes az a szerény könyvtár, mely a nagy közönség által annyira kedvelt szép taplómunkák szomszédságában áll, néhány percznyi gondos átnézés után pedig örömmel tölti a magyar ember kebelét, mert látja, hogy mindarról, mit az erdők gazdasági kezelésénél tudni kell, magyar nyelven megjelent munkákból szerezhet tudomást.

És azok a szép taplótárgyak, a trónörökösné ő fenségének magas tetszését megnyert női kalapok, melyeknél sem bársony, sem arany, sem más cziczomás szalag nem képezi a diszítést, a maguk egyszerűségökben, de művészi kivitelükkel mily bámulatra ragadók! mellettök áll a durva kemény tapló, melyet a szorgalmas iparos keze az egyes fanemekhez képest megválasztandó különböző színek és minőség szerint kellően alkalmaz. Érdekes emléktárgyak ezek a kiállításról s a királyi ház köréből voltak első vásárlói. Fülöp korondi postamester pedig, ki ezeket lányaival együtt készíti, büszke lehet arra, hogy gondos munkáival ily osztatlan tetszést nyert.

Az erdészet tárgyai e kiállításon oly meglepő és nagy változóságban tárulnak elénk, hogy a laicus szemlélő előtt a tudomány és emberi munkásság egy egész világa nyílik meg; méltán ajánlhatjuk azért az erdészeti csarnok és körében lévő tárgyak részletes tanulmányozását t. olvasóinknak, mert a rövid fáradság, mit erre szentelnek, oly világ körébe vezeti, mely Magyarország gazdasági életében nagy jövőre van hivatva!

Ez alkalommal további részletekbe nem bocsátkozhatván, fenntartjuk azt, hogy az erdészeti kiállítás egyes részleteit később ismertessük; csupán azon óhajításunkat fejezvé ki, hogy a magyar erdészeti cultura, mely buzgó vezetője által vezéreltetve, az utóbbi években oly nagy haladást tett és méltán oly nagy rokonszenvet szerzett, minél üdvösebben fejlődjék, hogy erdőtisztjeink a megválasztott helyes uton tántorithatlanul haladjanak és hivek legyenek azon zászlóhoz, mely az erdészeti pavillon előtt lévő hatalmas fenyőárbocsról: fehérmezőben lévő tölgylevelű csokrával és piros szegélyével a munkát, becsületet és bátorságot hirdeti, mert ekkor az ország részéről kiérdemelt elismerés, mint most, úgy jövőre is legszebb és biztos jutalmuk leend.

(S. K.)* Az okszerű erdőművelés értékét már jó régen felismerték az ujkor minden népei, törvényhozó testületei és kormányai.

Ezen tény figyelmet érdemel, mivel az erdészeti tudomány fejlettsége egyenes arányban áll az illető nép műveltségi állapotával és mivel egy ország erdőkincseinek megfelelő gondozása, védelme és kiaknázása kényszerítő fő- és előfeltétele a nép egészségi és anyagi jólétének és ezekkel szoros kapcsolatban műveltségben való fejlődöttségének.

*) Megjelent a „Pester Lloyd“ 1885. május 14-iki számában.

A magyar nemzet törvényhozása és kormánya sem zárkózott el ezen sarkigazság felismerése elől; bizonyosság rá az erdők fenntartása és művelése körében mutatkozó haladás, melylyel mindenki, kit e szak érdekel, lépten-nyomon megismerkedhetik; és fényes és elvitázhatlan bizonyosság az országos kiállítás erdészeti expositiója.

Oly tapintattal és izléssel van összeállítva, hogy részrehajlás nélkül — miként bizonyára részrehajlatlan a nagy közönség, mely az erdészeti csarnokot félreismerhetlen előszeretettel keresi fel — legőszintebben szerencsét kívánhatunk erdészetünk vezetőségének és az erdészeti csarnok rendezőségének.

Az ország minden részéről és vidékéről összehozott legkülönbözőbb méretű és alakú épület- és szerszámfák csalhatlan következtetést engednek vonni hazánk erős- és szépnövésű állabokban való roppant gazdagságára; az itt mintaszerű példányokban kiállított anyag az ipar-, épület- és gépszerkesztés és a fafogyasztó vállalatok minden nemének legszigorubb követelményeit képes kielégíteni.

És midőn a kiállított fatermékek erdeink, mondhatni, ősi erejéről tanuskodnak, a legkülönbözőbb faszállítási eszközök, berendezések és készülékek mintái, melyekkel lépten-nyomon találkozunk a csarnokban, hangosan és elvitázhatlanul bizonyítják előhaladottságunkat az erdőhasználat terén. A fának szállítása termő- illetőleg előállítás helyéről — a nemcsak regényes és titokszerű, de gyakran megközelíthetetlen, vagy legalább is meglehetősen járhatlan erdő mélyéből — a közlekedési eszközökkel ellátott népes rakhelyekre az erdész egyik fő és legnehezebb feladatát képezi. Az akadályok, melyekkel itt a legtöbb esetben küzdenie kell, oly rettenetesek, hogy a nem szakértő nehezen alkothat róluk képet; az ép oly nagyszerű, mint merev terepalakzatokkal szemben a divatos segéd- és szállítási eszközök legtöbbszörre nem alkalmazhatók és az erdész kivétel nélkül a természetadta legolcsóbb szállító erőre, a víz igénybevételére van utalva.

A vizet előbb a hegyek legmagasabb gerinceiről, és kapaszkodóiról, a szorosok, szakadások és völgyek legfelsőbb végéből víztartókba kell gyűjtenie, hogy belőlük a hegyi patakok vizét az usztatás és tutajozás alkalmával annyira felduzzaszthassa, hogy az a reá bízott terheket tovább szállíthassa. Vízszakadások és vadpatakok szabályozása, folyamágak, gyakran egész folyamok elzárása szükséges, hogy az uszó fának a helyes irány megadassék és oda, hová akarjuk, leusztathassék.

Azon nagyszerű művekről, melyeknek felépítése a cél elérése végett gyakran szükségessé válik, fogalmat nyújt az Ung folyón, Kemencze mellett, keresztülépített nagy gereb mintája, mely majdnem a csarnok egész hosszát veszi igénybe.

Nagy meglepéssel konstatáljuk, hogy kiállított szép épületfáink és rönköink — authenticus értesítések alapján — bel- és kül-

földi szakértők figyelmét már több ízben felköltötték, és teljes elismerést arattak; nem vérmes reményeket táplálunk, ha azt hisszük, hogy üzleti összeköttetésekre épen az erdészeti kiállítás fog nagy vonzerőt gyakorolni és azoknak kiindulási pontjául szolgálni.

Nemcsak hatalmasabb fáink köbtartalma és óriásaink átlagméretei érdemelnek figyelmet; sudar épületefáink is sok ízben bámulatosak. A legszebb példányok mint árboczfák alkalmaztattak és a szó szoros értelmében meglepnek növésiük szépsége és tekintélyes magasságuk által, mely utóbbi még nem is jut tökéletesen érvényre, mivel e törzsek 3—4 m. mélységig földbe vannak eresztve. Büszkén és rokonszenvesen lobog a magyar erdészeti zászló ezen egetverő óriások legmagasabb csúcsairól: tölgylombból összetett zöld tölgyecsokor pirossal szegélyezett fehér mezőben, nemzeti színekben tartott jelképe a reménynek, hűségnek és bátorságnak.

A kiállításon félgyártmányok mennyiségileg gazdagon, minőségileg jelesen vannak képviselve; ezek bizonyára jól ki fogják állani a versenyt fakereskedőink most épülőfélben levő csarnokával és faiparunk minden kiállításával.

A csarnok, melynek termeiben erdőgazdáink anyagi és szellemi munkáinak kincsei vannak közszemlére kitéve, az országos kiállítás nagy területén lévő épületeknek egyik legsikerültebbje és legjellemzőbbje. A magas szellős építmény már mindjárt külsejében emlékeztet minket szálerdeinkre, azok erdészlakaira és vadászkastélyaira és barátságosan s kellemesen hat ránk. A csarnok egyesítése az erdészeti jellegnek az építészeti szépséggel és dicséri építőit Bukovics Gyula műépítész és a Neuschloss cééget.

A csarnok belsejében leginkább szembetűnők az erdőipar legkülönbözőbb termékei mellett a faszállítási eszközök mintái, ugymint felfogó gerebek, víztartók, duzzasztók, áteresztő csatornák, csuszatók, vízművek s. a. t.

Többen közülük magyar erdőmérnökök szerkezetei is szakképzettségük legszebb bizonyítékául szolgálnak, mivel ily építmények szerkesztése a magas és vízépítéset terén alapos ismereteket követel.

Mily súlyt fektet kormányunk erdőgazdáink alapos kiképzésére, kitűnik a selmeczi erdőakadémia kitűnő és tanulságos kiállításából. Az akadémia fejlődését kimutató táblázatból kivehetjük azt, hogy a magyar nyelvnek ezen tanintézetben való meghonosítása óta a tanrend a tudomány jelenlegi álláspontjának megfelelőleg kiszélesített és hogy a hallgatók száma, mely a 300-at megközelíti, erdészetünk fejlődésével karöltve évről-évre nagyobbodott.

A magyar erdészet fejlődésének és az erdészeti ismeretek terjesztésének hatalmas factora az országos erdészeti egyesület.

Ez a kiállításon egyesületi kiadványainak érdekes gyűjteményével, az általa kiadott könyvekkel és az erdészeti kérdéseket fejtegető,

Magyarországban megjelent összes munkákkal méltón van képviselve. — Csak akkor alkothatunk magunknak fogalmat irodalmunk ezen ágának gazdag tartalmáról és az írók nagy számáról, kik erdészeti kérdésekkel foglalkoznak, ha az itt kiállított kötetek nagy számát figyelemre méltatjuk. Ez nemcsak hazai nyelvünk szép fejlődéséről, hanem erdészeink szorgalmáról is élénk tanúságot tesz és biztosítja erdészetünk jövőbeni versenyképességét. A komoly tudományos igyekezetnek ki kell vivni a gazdasági sikert is.

A vadászat az erdőtől el nem különíthető, ez képezi az erdész multságát, az erdőbirtokos örömét és bizonyára hézagosságnak tűnnék fel a kiállítás, ha az erdő terményei mellett ott nem látnók annak lakóit is. Az erdő állatvilága nem maradhatott ki e csarnokból és tényleg gondoskodva van arról, hogy az szép példányokban legyen képviselve.

Kit ne gyönyörködtetne azon dűvadak fényes kiállítása, melyeket országos kiállításunk protectorának, Rezső trónörökösnek biztos keze ártalmatlanná tett. A nemes vadászathoz való hajlam a királyi családban ugyszólván honos.

Királyunk a legkitünőbb módon gyakorolja; a zerge elejtése végett felszáll a havasok régiójába, meglesi a dürgő fajdkakast és vezeti a vadászsereget, ha alkalom nyílik rá, hogy a róka koma disztől megfosztassék. A trónörökös is egyike a legbátrabb és legkitartóbb vadászoknak; Spanyolországban mint fiatal herczeg a Pyrennák meredek lejtjeit mászta meg; a sivatagban a legveszélyesebb ragadozókat üldözte; s saját hazájában is elvezette a vadászat gyönyöre az ország legkülönbözőbb vidékeire. A Duna alsó folyamvidékén a sasokat fészkeikben kereste fel, Máramarosban és az erdélyi havasokban pedig a medvével állt szembe. Számos utazásainak tudományos tapasztalatait általános és őszinte elismerésnek örvendő művekben tette közzé a fenséges királyfi, s vadászati zsákmányának egyrészét ott látjuk az erdészeti csarnokban.

A trónörökös kiállításának berendezése nem hágy kívánni valót hátra. Az állatokat élve véljük látni, azt hisszük, hogy mozognak és szinte várjuk, hogy egyik vagy másik a légből emelkedik vagy hogy egymásnak rohannak. A bőséges medve mancsait ütésre emelve tartja és jaj a halandónak, kinek húsába mélyeszené körmeit, ha az alkalmas pillanatban le nem teritené a vadász biztos fegyvere. Gondolatban szinte osztozkodunk a vadász izgalmaiban és örömeiben.

Az állatok kitömése igen sikerült. Boroskai János zólyomi lakosnak igen szép gyűjteménye azt bizonyítja, hogy nálunk a madarak kitömésében is vannak mesterek.

E madarak, melyek a csarnok közepében egy felállított lombtalan fa ágain vannak megerősítve, oly frissek, hogy öröm reájuk nézni.

Az agancskiállítás felette érdekes. Találkozunk példányokkal, melyekért kedvelők szívesen adnának drága pénzt, ha eladók volnának. Láttunk vadászokat, kiknek fénylett a szeme és dagadt a keble ezen diadaljelek látásánál.

Általában véve erdészeti kiállításunk méltó utódja a párisi és bécsi nemzetközi kiállításoknak, a kiállított tárgyak mennyiségét, sokféleségét és azok tudományos összeállítását tekintve. Mind tudományos mind kereskedelmi tekintetben sok tanulságost nyújt és fakeskedelmünk kiterjesztésére remélhetőleg állandó becszel fog birni.

A magyar nemzetgazdászati erős képviselői közé vegyülnek az ország minden részéről özönlő erdészek s értelemmel oldják meg a rájuk bízott feladatokat. Nemcsak a kincstári erdők tisztviselői feleltek meg kitűnő főnökük Kálnoki Bedő Albert kipróbált vezetése alatt feladatuknak, hanem a nagybirtokosok, testületek is jeles eredményeket képesek felmutatni. Némelyek a nagy csarnokban tették ki közszemlére tárgyaikat, mások e célra saját csarnokokat építtettek, így Albrecht főherczeg, gróf Schönborn, az osztrák-magyar vaspályatársaság, a rima-murány-salgó-tarjáni vasművek, a m. k. ménesi és közalapítványi birtokok. Ezen külön kiállítások egytől-egyig nagyon csinosan vannak berendezve és sok érdekeset tartalmaznak. A közalapítványi birtokok csarnokában többiek között az erdőkáros állatok és az általuk megrongált fák és növények igen szép gyűjteményét láttuk; a bellyei főherczegi uradalom csarnokában egy mocsaras vidéken álló szarvas, a gróf Schönborn-féle csarnokban szép vadászati tárgyak kötötték le figyelmünket.

Fentartjuk magunknak, hogy az erdészeti kiállításról majdan részletesen is megemlékezzünk és azon óhajjal zárjuk sorainkat, hogy az erdészek bátran előre haladva ezután is hiven kövessék vezetőjüket. Az irány, melyben indulnak, biztos diadalra vezet.

Lapszemle.

(H—s) **A tölgy tenyésztési módjairól** Neumann főerdész a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ f. évi juniusi füzetében egy cikket közöl, mely érdemes arra, hogy kivonatossan e lapok hasábjaiiban is megismertessük.

A külföldi fanemek meghonosításán a német kincstári erdőkben szorgalmas tevékenységgel fáradoznak, és ezen buzgalomtól elragadtatva, majdnem megfélekedeznek azon belföldi fanemek tanulmányozásáról, melyek még mindég igen szép jövedelmet képesek felmutatni, daczára annak, hogy tömegtermelésük helyenként csökkent, s még anyaguk minőségére nézve is hanyatlást mutatnak. Ügyes